

УДК 631.95

Кіндзерський В.В., к.е.н.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3374-2011>

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці

СТАЛИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРА ЯК ФАКТОР ДОВКІЛЛЯ

JEL ID Q320

Постановка проблеми. Функціонування аграрної економіки має тісний зв'язок із довкіллям. Підприємницька діяльність в аграрній сфері забезпечує нагальні потреби населення в продуктах харчування, підприємств різних секторів економіки у сировині, матеріалах, напівфабрикатах. Вирішуються економічні та соціальні питання на селі. Але при цьому аграрний сектор вважається одним із значних забруднювачів довкілля. Ефективним інструментом для запобігання негативного впливу на навколишнє середовище вважається концепція сталого розвитку та її екологічна складова.

Результати досліджень. Класична модель сталого розвитку суб'єктів підприємницької діяльності на сільських територіях охоплює економічні, соціальні та екологічні площини. До цього переліку можна додати інституційні, інформаційні, політичні та геополітичні, безпекові фактори. Так, нині в Україні безпекові фактори стали першочерговими.

Традиційно економічні фактори та економічні інтереси переважають соціальні чи екологічні, проте не можуть бути відокремлені від них. В Україні визначальною є роль аграрного сектора як сфери зайнятості сільського населення, як виробника продуктів харчування і гаранта продовольчої безпеки, як потужного експортера продовольчої продукції та ін. Тут проявляється взаємопов'язаність факторів, адже безпекові питання впливають на обсяги експорту, ланцюги постачання тощо.

У ході ринкової трансформації аграрний сектор в Україні зазнав позитивних, зокрема інституційних змін [1], проте трансформаційні процеси продовжуються. Наприклад, структурно український аграрний сектор дуже «розпорошений» зі значною кількістю дрібних товаровиробників. Це впливає на ланцюги реалізації сільськогосподарської продукції, неможливість або складність формування біржових партій та біржової торгівлі агропродовольчими товарами [2]. Розміри партій і ланцюги постачання формують і впливають на «вуглецевий слід», що відповідає / не відповідає принципам сталості. Досліджувані питання прямо чи опосередковано впливають на ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств і можливість вирішення соціальних питань.

У XXI столітті суттєво зростає та стає визначальною для подальшого розвитку не тільки економіки, але і суспільства загалом, у глобальному масштабі, роль (і вплив) саме екологічних проблем. Підприємницька діяльність в аграрному секторі безпосередньо пов'язана із довкіллям, адже значну частку наявного ресурсного потенціалу становлять саме об'єкти природи: земельні та водні ресурси, живий світ рослин і тварин. Сільськогосподарська діяльність безпосередньо асоціюється із негативним впливом, викидами і забрудненням землі, водою і повітря. Зазначене та інше зумовлює суттєвий вплив аграрного сектора на зміну клімату.

Зростаючий попит на сільськогосподарську продукцію призвів до розширення площ, задіяних у сільськогосподарській діяльності, що спричиняє такі проблеми, як ерозія ґрунтів, вирубка лісів для створення нових сільськогосподарських угідь. Конвертація природних територій, таких як ліси та водно-болотні ділянки, на сільськогосподарські угіддя може призвести до зникнення ендемічних видів рослин і тварин, які залежать від цих середовищ свого існування. Зміна напрямів цільового використання земель для сільськогосподарських цілей може також призвести до втрати біорізноманіття.

Хоча в Україні зменшується поголів'я сільськогосподарських тварин, велика концентрація худоби на певних територіях може впливати на якість повітря через викиди аміаку і вуглекислого газу, мати негативний вплив на здоров'я людей та екосистеми довкілля.

Окрім того, нераціональне використання пестицидів та хімічних добрив у сільському господарстві може мати негативний вплив на ґрунтові та водні ресурси. Надмірне використання цих речовин може спричинити забруднення ґрунту, знижувати його родючість і порушувати природні процеси в ґрунтовому середовищі. Також використання пестицидів може мати негативний вплив на бджіл та інших комах, які є важливими запилювачами рослин.

Додатковим фактором екологічного впливу аграрного сектора на довкілля є використання великої кількості води. Це може призвести до зниження рівня ґрунтових вод, виснаження водних ресурсів та деградації екосистем водних джерел. Надмірне використання води також спричиняє засолення ґрунтів, що негативно впливає на продуктивність сільського господарства та якість ґрунту.

Отже, важливо розвивати сталі сільськогосподарські практики, такі як агроекологічне виробництво, сівозміни, органічні методи захисту рослин та ефективне використання водних ресурсів. Такі підходи сприяють зменшенню негативного впливу аграрного сектору на довкілля, захисту біорізноманіття та підтриманню сталого функціонування екосистем.

Висновки. Вплив аграрного сектору на довкілля включає такі негативні наслідки, як зміна землекористування, деградація ґрунтів, викиди парникових газів, забруднення водних ресурсів, втрата біорізноманіття тощо. Загалом,

раціональне сільське господарство та сталий розвиток аграрного сектора мають важливе значення для захисту довкілля та забезпечення придатного для життя природного середовища для майбутніх поколінь. Важливим є збалансоване поєднання економічних, екологічних, соціальних та інших факторів сталості.

Використані джерела:

1. Лопатинський Ю.М., 2007. *Інституціональна трансформація аграрного сектора* : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03. Київ, 36.
2. Кобеля З.І., Сироїжко К.В., 2017. Особливості біржової торгівлі в Україні. *Молодий вчений*, 12 (52): 642–646.

УДК: 004.9:631.1

Кифяк В.І., к.е.н., доцент
ORCID ID 0000-0002-6104-6403
Дубінський Р., здобувач
Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича,
м. Чернівці

ЗАСТОСУВАННЯ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ В РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

JEL ID Q2, O33, S6.

Постановка проблеми. Ситуація в аграрному секторі постійно трансформується під впливом сукупності факторів, зокрема – інституційних [1]. Цифровізація є новітньою інституційною умовою розвитку бізнесу в тому числі, агробізнесу. Це не тільки інструмент управління та інтеграції у діджитал ринкове середовище, а й засіб оптимізації бізнес-процесів. Імплементация інституцій цифрового ринку у конкретні сфери залежить від особливостей проблем сектору.

Важливою проблемою розвитку аграрного сектору є налаштування логістичних процесів та збалансування трансакційних витрат на всіх етапах як виробництва, так і збуту сільськогосподарської продукції, що може бути забезпечено інструментами цифровізації через імплементацию в принципів прозорості, чіткості та зрозумілості. Таким інструментом є блокчейн технології.

Результати досліджень. Проблемами, які потребують нагального вирішення для розвитку аграрного сектору у сучасних реаліях, є логістичні затримки та високий рівень трансакційних витрат на укладання угод, витрати, пов'язані з некоректним визначенням попиту, які за різними оцінками приводять до того, що додатна вартість кожної з ланок перепродажу не